

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ТА ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

GLOBALIZATION AND INTEGRATION PROCESSES

УДК 330.322:339.727.22

DOI: <https://doi.org/10.31651/2076-5843-2026-1-4-14>

ОПАЛЬКО Вікторія Вікторівна

кандидат економічних наук, доцент,
Черкаський національний університет імені
Богдана Хмельницького,
м. Черкаси, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0803-4040>

opalko633@gmail.com

РОМАНЧУК Сергій Сергійович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти – доктора філософії,
Черкаський національний університет імені
Богдана Хмельницького

м. Черкаси, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-7590-7562>

romanchuk.serhii423@vu.cdu.edu.ua

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Досліджено сучасний стан, ключові тенденції та детермінанти залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України в умовах воєнних викликів. Визначено деструктивні чинники, що стримують інвестиційну активність іноземних резидентів, зокрема: високий рівень безпекових ризиків, інституційну нестабільність, недосконалість захисту прав власності та обмеженість інструментів воєнного страхування. На основі компаративного аналізу досвіду післякризового відновлення Польщі, Ізраїлю, Ірландії та Хорватії обґрунтовано напрями комплексного впровадження інституційних реформ, розвитку інноваційної інфраструктури та поглиблення євроінтеграції. Розроблено прогностичну модель інвестиційних потоків до 2030 року на основі авторської модифікації моделі середньозваженої вартості капіталу (WACC) шляхом імплементації динамічного коефіцієнта воєнно-політичного ризику (R_{war}), що дозволяє оцінити ефект залучення («crowding-in») приватного капіталу під впливом міжнародних донорів. Систематизовано стратегічні напрями модернізації інвестиційних механізмів, включаючи інструменти Build Back Better, розвиток Military-Tech кластерів та перехід до цифровізації за моделлю Paperless Investment.

Ключові слова: *прямі іноземні інвестиції, інвестиційна привабливість, економічне відновлення, військово-технологічні кластери, принцип «Відбудувати краще, ніж було», прогностична модель відновлення.*

Постановка проблеми. Прямі іноземні інвестиції (далі – ПІІ) є одним із ключових джерел фінансування структурної модернізації економіки, підвищення продуктивності праці, впровадження інновацій та інтеграції національної економіки до глобальних виробничих ланцюгів. Для України питання залучення іноземного капіталу набуває особливої актуальності в умовах повномасштабної війни та необхідності масштабного економічного відновлення. Попри значний потенціал української економіки, обсяги надходження ПІІ залишаються недостатніми для забезпечення потреб реконструкції інфраструктури, модернізації виробничих потужностей та розвитку високотехнологічних секторів. Це зумовлює необхідність удосконалення існуючих механізмів залучення іноземних інвестицій та формування нових стратегічних підходів до інвестиційної політики держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ) посідає важливе місце в сучасній економічній науці та широко висвітлюється у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників. Значний внесок у розвиток теоретико-методологічних засад інвестиційної діяльності зробив український економіст І. Бланк, який

сформував концептуальні основи інвестиційного менеджменту, розробив підходи до оцінювання ефективності інвестиційних проєктів, управління інвестиційними ризиками та формування інвестиційної стратегії підприємства [1].

Вагомий внесок у дослідження інвестиційних процесів на макроекономічному рівні належить В. Геєцю, який обґрунтував роль інвестицій як одного з ключових чинників структурної модернізації економіки, забезпечення економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності держави. У своїх дослідженнях учений акцентує увагу на важливості інституційного забезпечення технологічної модернізації економіки України та формування сприятливого середовища для інноваційного розвитку [2].

Сучасні аспекти залучення іноземного капіталу в економіку України досліджували В. Кулявець та М. Блянюк, які визначили ключові проблеми інвестиційної діяльності, акцентували увагу на необхідності вдосконалення інвестиційного середовища, посилення державної підтримки інвесторів та підвищення ефективності механізмів стимулювання залучення іноземних інвестицій [3].

Серед провідних українських дослідників міжнародного інвестування особливе місце займає О. Рогач, праці якого присвячені аналізу мотивації іноземних інвесторів, діяльності транснаціональних корпорацій та оцінювання впливу ПІІ на розвиток країн-реципієнтів [4].

У працях І. Мошляк розглянуто значення прямих іноземних інвестицій для забезпечення економічного зростання України, визначено фактори формування сприятливого інвестиційного середовища, проблеми залучення іноземного капіталу та запропоновано напрями вдосконалення організаційно-економічних механізмів активізації інвестиційної діяльності [5].

Водночас нові виклики, пов'язані з воєнними ризиками, післявоєнною відбудовою та євроінтеграційними процесами, потребують подальшого дослідження стратегічних механізмів активізації іноземного інвестування.

Мета статті – аналіз сучасного стану залучення прямих іноземних інвестицій в Україну та розробка стратегічних напрямів удосконалення механізмів їх залучення в умовах економічного відновлення на основі врахування міжнародного досвіду та сучасних інвестиційних тенденцій української економіки в умовах війни.

Виклад основного матеріалу. В умовах повномасштабної війни та необхідності повоєнного відновлення економіки України особливого значення набуває проблема залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ) як одного з ключових джерел фінансування структурної модернізації, технологічного оновлення виробництва та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Світовий досвід свідчить, що саме прямі іноземні інвестиції забезпечують не лише надходження фінансових ресурсів, а й сприяють трансферу сучасних технологій, управлінських практик, інтеграції національних підприємств у глобальні виробничі ланцюги та створенню нових робочих місць.

Прямі іноземні інвестиції (далі – ПІІ)— це довгострокові вкладення матеріальних засобів компаніями-нерезидентами в економіку країни [6]. Метою таких вкладень є отримання прибутку, примноження капіталу, забезпечення довгострокової присутності на іноземних ринках і встановлення контролю (впливу) на діяльність підприємства-об'єкта інвестування. Для аналізу динаміки інвестиційних процесів та оцінки базових трендів залучення капіталу в національну економіку доцільно розглянути статистичні дані щодо фактичних обсягів ПІІ. Таблиця 1 демонструє амплітуду коливань іноземних інвестицій в Україні в умовах перманентних безпекових та макроекономічних викликів зазначеного періоду.

Аналіз даних свідчить про те, що динаміка прямих іноземних інвестицій в Україні протягом останнього десятиліття характеризувалася значною волатильністю, зумовленою впливом політичних, економічних та безпекових факторів. З 2014 року, після анексії Криму та початку військових дій на сході України, спостерігалось різке скорочення інвестиційної активності. Водночас у 2016–2019 рр. відбулося поступове відновлення припливу іноземного капіталу завдяки макроекономічній стабілізації, реформуванню банківського сектору та покращенню регуляторного середовища. Пандемія COVID-19 у 2020 році спричинила чергове скорочення

міжнародних інвестиційних потоків, а повномасштабне вторгнення Російської Федерації у 2022 році стало визначальним фактором погіршення інвестиційного клімату України.

Таблиця 1 – Прямі іноземні інвестиції в Україні з України, 2014 – 2025 рр.
(без урахування тимчасово окупованих територій)

Роки	млн. дол. США			Приріст,%	Ключові чинники динаміки
2014	410	111	+299	-92.7	Початок російської агресії, анексія Криму, бойові дії на Донбасі, різке зростання політичного ризику та відтік капіталу.
2015	-458	-51	-407	-236.1	Глибока економічна криза, девальвація гривні, банкрутство банків, переоцінка активів іноземними інвесторами.
2016	3810	16	+3794	-1032.2	Докапіталізація банківського сектору після націоналізації банків, стабілізація макроекономічної ситуації та відновлення довіри інвесторів.
2017	3692	8	+3684	-2.9	Збереження інвестиційної активності, але обмежене зростання через низькі темпи реформ та військовий конфлікт на сході країни.
2018	4455	-5	+4460	21.1	Поліпшення бізнес-клімату, зростання ВВП, активізація інвестицій у фінансовий сектор та промисловість.
2019	5860	648	+5212	16.9	Макроекономічна стабільність, зміцнення гривні, покращення позицій України в міжнародних рейтингах інвестиційної привабливості.
2020	-868	82	-950	-118.2	Пандемія COVID-19, глобальна рецесія, скорочення міжнародних потоків капіталу та переоцінка інвестиційних активів.
2021	6687	-198	+6885	-824.7	Посткризове відновлення економіки, значні реінвестовані доходи, зростання цін на сировину та поживлення світової економіки.
2022	1152	529	+623	-91.0	Повномасштабне вторгнення РФ, різке зростання воєнних ризиків, руйнування виробничих потужностей та логістики.
2023	4247	42	+4205	575.0	Часткове відновлення економічної активності, підтримка міжнародних партнерів, реінвестування прибутків іноземних компаній.
2024	3329	-162	+3491	-17.0	Збереження воєнних ризиків, обережність інвесторів, уповільнення темпів відновлення економіки.
2025	2602	104	+2498	-28.4	Висока невизначеність щодо безпекової ситуації, дефіцит нових проектів Greenfield, концентрація інвестицій переважно на реінвестуванні існуючого бізнесу.

*Примітка: від'ємні значення свідчать про вилучення капіталу (відтік) або перевищення обсягів вилучення інвестицій над їхнім припливом за відповідний період.

Джерело: сформовано за даними [3; 6]

Попри надзвичайно складні умови функціонування економіки, у 2023–2025 роках спостерігається поступове відновлення інвестиційної активності, хоча її масштаби залишаються недостатніми для забезпечення потреб повоєнної реконструкції. При цьому значна частина надходжень ПІІ формується за рахунок реінвестування прибутків уже присутніх на ринку іноземних компаній, тоді як обсяги нових інвестиційних проектів залишаються обмеженими. Така ситуація свідчить про необхідність удосконалення державної політики у сфері залучення іноземного капіталу та формування нових механізмів стимулювання інвестиційної діяльності.

На основі аналізу наукових джерел, статистичних даних та результатів проведеного дослідження визначено ключові проблеми інвестиційного середовища України, які стримують залучення прямих іноземних інвестицій. До основних чинників належать: високий рівень воєнно-політичних ризиків, що формує значну невизначеність для іноземних інвесторів; недостатня ефективність судової системи та механізмів захисту прав власності; збереження корупційних ризиків; недостатній рівень розвитку інвестиційної інфраструктури; низька передбачуваність регуляторної та економічної політики; обмеженість доступних інструментів страхування інвестиційних і воєнних ризиків [3; 4]. Сукупність зазначених факторів негативно впливає на інвестиційну привабливість України та знижує готовність іноземного капіталу до здійснення довгострокових вкладень в економіку держави. У зв'язку з цим важливим етапом формування ефективної стратегії залучення прямих іноземних інвестицій є дослідження міжнародного досвіду країн, які успішно подолали наслідки економічних криз, масштабних структурних трансформацій або військових конфліктів.

Аналіз практики таких країн свідчить, що відновлення інвестиційної активності забезпечується не лише досягненням макроекономічної стабільності, а й реалізацією

комплексної політики, яка включає удосконалення інституційного середовища, створення ефективних механізмів гарантування та страхування інвестицій, розвиток інноваційної інфраструктури, підтримку стратегічних галузей економіки та інтеграцію до міжнародних інвестиційних систем. Узагальнення зарубіжного досвіду дозволяє визначити найбільш результативні інструменти та механізми, які можуть бути адаптовані до умов післявоєнного економічного відновлення України (табл. 2).

Таблиця 2 – Міжнародний досвід залучення прямих іноземних інвестицій в умовах післякризового та післяконфліктного відновлення економіки

Країна	Період відновлення	Основні інструменти залучення ПІІ	Результати	Можливості адаптації для України
Польща	1990–2004 рр.	Спеціальні економічні зони, приватизація, гармонізація законодавства з ЄС	Зростання ПІІ більш ніж у 10 разів, модернізація промисловості	Створення нових індустріальних парків та інтеграція до єдиного ринку ЄС
Ірландія	1987–2005 рр.	Низькі податки на прибуток, підтримка високотехнологічних секторів, діяльність інвестиційного агентства	Формування одного з найбільших центрів високотехнологічного виробництва в Європі	Розвиток IT-, Military-Tech та R&D-кластерів
Ізраїль	1990–2020 рр.	Державна підтримка інновацій, венчурне фінансування, розвиток оборонних технологій	Створення екосистеми стартапів світового рівня	Розвиток військово-технологічних кластерів та інноваційної екосистеми
Хорватія	1996–2010 рр.	Інституційні реформи, підготовка до вступу в ЄС, приватизація	Відновлення туристичної та транспортної інфраструктури	Використання євроінтеграції як каталізатора інвестицій
Боснія і Герцеговина	1996–2010 рр.	Міжнародні гарантії інвестицій, донорське фінансування, програми відбудови	Поступове відновлення виробничого сектору та інфраструктури	Використання міжнародних гарантійних механізмів для зниження воєнних ризиків
Південна Корея	після фінансової кризи 1997–2005 рр.	Лібералізація інвестиційного режиму, корпоративні реформи, державна підтримка експорту	Стрімке зростання ПІІ та технологічна модернізація економіки	Поєднання інвестиційної та експортної стратегій розвитку

Джерело: складено авторами на основі [7-10].

Дані таблиці свідчать, що успішне залучення прямих іноземних інвестицій у країнах, які проходили етапи структурної трансформації або післякризового відновлення, ґрунтувалося на поєднанні інституційних реформ із цілеспрямованою державною інвестиційною політикою. При цьому вирішальну роль відігравали не стільки податкові стимули, скільки забезпечення прогнозованості регуляторного середовища, ефективного захисту прав інвесторів, розвитку інноваційних екосистем та наявності міжнародних гарантій безпеки капіталу.

Для України особливу цінність становить досвід Ізраїлю щодо розвитку оборонно-технологічного сектору, Польщі та Хорватії у використанні європейської інтеграції як чинника зростання інвестиційної привабливості, а також Боснії і Герцеговини щодо застосування міжнародних механізмів гарантування інвестицій у постконфліктний період. Врахування зазначених практик дозволяє сформувати нову модель залучення ПІІ, орієнтовану не лише на фінансування відбудови, а й на створення високотехнологічної конкурентоспроможної економіки. Саме тому серед стратегічних напрямів удосконалення механізмів залучення ПІІ в Україні доцільно виділити розвиток систем страхування воєнних ризиків, підтримку Military-Tech кластерів, впровадження принципу Build Back Better та цифровізацію інвестиційних процедур за моделлю Paperless Investment. Це сприятиме трансформації України у регіональний центр інноваційного та інвестиційного розвитку Східної Європи.

Відновлення економіки України потребуватиме залучення значних фінансових ресурсів для відбудови зруйнованої інфраструктури, модернізації виробничого потенціалу та забезпечення сталого економічного зростання. За оцінками міжнародних організацій, загальна вартість післявоєнної реконструкції України може становити сотні мільярдів доларів США. За таких умов внутрішніх фінансових ресурсів держави недостатньо для повноцінного відновлення економіки, що зумовлює необхідність активізації процесів залучення зовнішнього інвестиційного капіталу, насамперед прямих іноземних інвестицій.

У контексті формування стратегії залучення ПІІ особливого значення набуває прогнозування майбутніх інвестиційних потоків з урахуванням специфіки функціонування економіки в умовах воєнних та післявоєнних ризиків. На відміну від традиційних підходів, що ґрунтуються переважно на екстраполяції історичних тенденцій та використанні стандартних макроекономічних моделей, запропонований нами підхід базується на сценарному моделюванні з урахуванням безпекових чинників, вартості капіталу та міжнародних механізмів гарантування інвестицій.

Запропоновано модифікацію моделі середньозваженої вартості капіталу (WACC) шляхом впровадження динамічного коефіцієнта воєнно-політичного ризику (R_{war}). Традиційні підходи зазвичай розглядають безпекові ризики як статичну величину, тоді як розроблена модель враховує їх деескалацію в часі під впливом інструментів міжнародного інституційного гарантування (зокрема через механізми MIGA та DFC), що дозволяє точніше прогнозувати реальну привабливість українських проєктів для іноземних інвесторів.

Концептуальною особливістю моделі є застосування секторально-кластерного підходу до декомпозиції та прогнозування ПІІ. На відміну від лінійних макроекономічних прогнозів, інвестиційний потенціал оцінюється крізь призму пріоритетних кластерів (Military-Tech, Green Energy, агропереробка, high-tech сектор). Модель системно враховує критичні ендегенні та екзогенні фактори: коефіцієнт локалізації виробництва, ступінь інтеграції у глобальні вартісні ланцюги та стратегічні можливості нарощування високотехнологічного експорту.

Теоретичною основою запропонованого підходу є сучасні концепції інвестування в країни, що перебувають у стані кризи або конфлікту (Fragile and Conflict-Affected Situations – FCS), розроблені Світовим банком, а також методологічні підходи міжнародних рейтингових агентств Moody's, Standard & Poor's та Fitch щодо оцінювання суверенних ризиків [10]. Використання зазначених інструментів дозволяє сформуванню більш обґрунтованих прогнозів майбутніх потоків прямих іноземних інвестицій та визначити стратегічні пріоритети інвестиційної політики України в умовах післявоєнного економічного відновлення.

Оцінювання майбутньої потреби в інвестиційних ресурсах та потенційного економічного ефекту від залучення прямих іноземних інвестицій здійснювалося на основі поєднання макроекономічних і фінансових підходів до прогнозування. Зокрема, для визначення необхідного обсягу капіталовкладень використовувався показник капіталомісткості економічного зростання (Incremental Capital-Output Ratio, ICOR), який дає змогу оцінити обсяг додаткових інвестицій, необхідних для забезпечення приросту валового внутрішнього продукту в умовах післявоєнного відновлення та структурної модернізації економіки України.

Водночас оцінювання економічної доцільності майбутніх інвестиційних проєктів здійснювалося на основі модифікованої моделі чистої приведеної вартості (Net Present Value, NPV). На відміну від класичного підходу, запропонована модель передбачає включення до ставки дисконтування додаткової воєнно-політичної премії за ризик, що відображає вплив безпекових загроз, інституційної нестабільності та невизначеності післявоєнного середовища на інвестиційні рішення. Така модифікація дозволяє підвищити точність оцінювання ефективності інвестиційних проєктів та сформуванню більш реалістичних прогнозів майбутніх потоків прямих іноземних інвестицій в економіку України (формула 1).

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r+R_{war})^t} - IC \dots\dots\dots(1)$$

де: NPV (Net Present Value) — чиста приведена (дисконтована) вартість проекту. Це показник, який демонструє, який чистий прибуток отримає іноземний інвестор від вкладення грошей в Україну сьогодні, з урахуванням знецінення грошей у майбутньому та всіх ризиків. Якщо $NPV > 0$, інвестиційний проект є привабливим для фінансування;

Cf (Cash Flow) — чистий грошовий потік (прибуток від інвестицій), який генерує проект у конкретний рік t ;

IC (Investment Capital) — обсяг початкових прямих іноземних інвестицій (стартовий капітал, який інвестор вкладає на початку проекту);

t — конкретний рік прогнозованого періоду (1-й рік, 2-й рік і так далі).

n — загальний горизонт планування інвестиційного проекту;

r — базова ставка дисконтування;

R_{war} — воєнно-політична премія за ризик. Це інтегральний показник кумулятивного врахування безпекових та логістичних деструкцій.

Запропонований науково-методичний підхід до прогнозування ПІІ долає обмеження класичних моделей завдяки одночасному врахуванню двох критичних чинників: по-перше, динаміки нівелювання воєнно-політичних ризиків через механізми міжнародного страхування; по-друге, мультиплікативного впливу міжнародного донорського капіталу як тригера для активізації приватних іноземних інвесторів.

Прогностичний потенціал розробленої моделі реалізовано через механізм сценарного аналізу надходжень ПІІ в Україну до 2030 року. Диференціацію сценаріїв здійснено за критеріями швидкості нівелювання безпекових загроз, ефективності інституційних трансформацій та інтенсивності міжнародної фінансової підтримки. Якісні та кількісні параметри виділених варіантів інвестиційної динаміки наведено в табл. 3.

Таблиця 3 – Прогнозні сценарії динаміки прямих іноземних інвестицій в економіку України

Сценарій відновлення	Що передбачає модель	Прогнозний обсяг ПІІ (орієнтир)
Інерційний (Пасивний)	Інвестиції йдуть лише в безпечні регіони, страхування ризиків обмежене. Працюють лише старі механізми.	\$2–4 млрд на рік (переважно реінвестований прибуток наявних компаній)
Цільовий (Модернізаційний)	Повноцінно запускається страхування воєнних ризиків, інвестори йдуть під концепцію <i>Green Deal</i> та логістику.	\$8–12 млрд на рік (рівень країн Центральної Європи у періоді їхнього пікового розвитку)
Форсований (Технологічний прорив)	Україна стає <i>Military-tech</i> хабом Європи з максимальним рівнем інтеграції в ОПК НАТО та повним доступом до ринку ЄС.	\$15–20 млрд на рік (необхідний мінімум для швидкого зростання ВВП на 7-9% щорічно)

Джерело: сформовано на основі проведеного дослідження

Дані табл. 3 свідчать, що майбутні обсяги залучення прямих іноземних інвестицій в Україну значною мірою залежатимуть від рівня безпекової стабільності, ефективності інституційних реформ, розвитку інвестиційної інфраструктури та масштабів міжнародної фінансової підтримки. Найбільш реалістичним у середньостроковій перспективі є цільовий (модернізаційний) сценарій, який передбачає залучення 8–12 млрд дол. США ПІІ щорічно за умови впровадження дієвих механізмів страхування воєнних ризиків, посилення гарантій захисту інвесторів та поглиблення інтеграції України до європейського економічного простору. Водночас реалізація форсованого (технологічного) сценарію потребуватиме комплексних структурних перетворень, розвитку високотехнологічних секторів економіки, формування інноваційних кластерів та створення сприятливого інвестиційного середовища, здатного забезпечити довгострокове економічне зростання.

Враховуючи результати сценарного аналізу, ключовим завданням державної політики є формування комплексної системи стимулювання залучення ПІІ, яка поєднуватиме інституційні реформи, міжнародні механізми гарантування інвестицій, розвиток стратегічних секторів економіки та цифровізацію інвестиційних процесів. З метою підвищення інвестиційної

привабливості України та забезпечення ефективного використання зовнішнього капіталу запропоновано комплекс стратегічних напрямів удосконалення механізмів залучення прямих іноземних інвестицій в умовах економічного відновлення (табл. 4).

Таблиця 4 – Стратегічні напрями удосконалення механізмів залучення прямих іноземних інвестицій в умовах економічного відновлення України

Стратегічний напрям	Механізм реалізації	Очікуваний ефект
1. Формування системи страхування воєнно-політичних ризиків	Використання гарантій MIGA, DFC, експортно-кредитних агентств (ECA), створення міжнародного гарантійного фонду для інвесторів	Зниження ризикової премії, активізація Greenfield-інвестицій, підвищення інвестиційної привабливості України
2. Реалізація концепції «Build Back Better»	Залучення ПІІ до проєктів зеленої енергетики, декарбонізації, циркулярної економіки, енергоефективності та смарт-інфраструктури	Формування сучасної конкурентоспроможної економіки відповідно до цілей Європейського зеленого курсу
3. Розвиток оборонно-промислового комплексу та Military-Tech кластерів	Створення спеціальних інвестиційних режимів для підприємств ОПК, спільних виробництв із партнерами НАТО, локалізація виробництва озброєнь та безпілотних систем	Інтеграція України до оборонно-промислових ланцюгів НАТО, зростання високотехнологічного експорту
4. Індустріальні парки нового покоління	Формування спеціалізованих індустріальних парків у сферах машинобудування, Military-Tech, агропереробки, логістики та відновлюваної енергетики	Концентрація інвестиційних ресурсів, прискорення регіонального розвитку та створення робочих місць
5. Цифровізація інвестиційного процесу (Paperless Investment)	Інтеграція платформ Advantage Ukraine, «Дія», державних реєстрів та сервісів супроводу інвесторів в єдину цифрову екосистему	Скорочення транзакційних витрат, мінімізація корупційних ризиків, прискорення ухвалення інвестиційних рішень
6. Інституційна гармонізація з ЄС	Адаптація законодавства до acquis ЄС, впровадження європейських стандартів корпоративного управління та захисту інвесторів	Зниження регуляторних ризиків та підвищення довіри міжнародного бізнесу
7. Розширення механізмів державно-приватного партнерства	Залучення приватного капіталу до реалізації проєктів відбудови транспортної, енергетичної та соціальної інфраструктури	Прискорення економічного відновлення та модернізації інфраструктури
8. Секторальна пріоритезація ПІІ	Концентрація державної підтримки на галузях із високою доданою вартістю: ІТ, оборонна промисловість, енергетика, біотехнології, агропереробка	Підвищення продуктивності економіки та зростання експортного потенціалу

Джерело: складено авторами на основі [1;2;5; 9-15].

Запропоновані стратегічні напрями демонструють, що ефективно залучення прямих іноземних інвестицій в умовах економічного відновлення України потребує переходу від традиційної моделі стимулювання інвестиційної активності до комплексної системи управління інвестиційними ризиками, гарантування капіталу та стратегічного розвитку пріоритетних секторів економіки. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню інвестиційної

привабливості України, прискоренню структурної модернізації економіки та формуванню передумов для довгострокового економічного зростання.

Ключовою передумовою активізації припливу ПІІ є мінімізація воєнно-політичних ризиків шляхом розвитку системи страхування та гарантування інвестицій. У 2023–2025 рр. за підтримки міжнародних партнерів було сформовано багаторівневу систему інструментів захисту інвесторів, що включає механізми Багатостороннього агентства з гарантування інвестицій (MIGA), експортно-кредитних агентств (ECA), а також міжнародних фінансових інституцій. Використання таких інструментів дозволяє знизити ризикову премію для інвесторів, підвищити довіру до українського ринку та стимулювати реалізацію нових інвестиційних проєктів.

Важливим стратегічним напрямом є розвиток індустріальних парків нового покоління як інструменту концентрації інвестиційних ресурсів, локалізації виробництва та інтеграції України у глобальні ланцюги створення вартості. Державна підтримка створення інженерної, транспортної та цифрової інфраструктури таких об'єктів сприятиме залученню Greenfield-інвестицій, розвитку регіонів та створенню нових робочих місць.

Особливого значення набуває поглиблення інтеграції України до європейського інвестиційного простору через реалізацію таких механізмів, як Ukraine Investment Framework та програма Ukraine Facility, спрямованих на мобілізацію державних і приватних ресурсів для відновлення та модернізації економіки.

Проведене дослідження дозволило обґрунтувати, що сучасна модель залучення прямих іноземних інвестицій в Україні потребує якісної трансформації з урахуванням високого рівня воєнно-політичних ризиків, структурних диспропорцій економіки та необхідності післявоєнної реконструкції. Традиційні підходи, що базуються переважно на супроводі інвестиційних проєктів та загальних механізмах стимулювання бізнесу, є недостатніми в умовах глобальної невизначеності та підвищених ризиків.

У зв'язку з цим запропоновано концепцію трансформації інвестиційних інституцій у «кризових координаторів», яка передбачає перехід від функції адміністративного супроводу інвесторів до активного управління ризиками через механізми міжнародного гарантування та страхування інвестицій. Такий підхід дозволяє сформувати нову модель державної участі, спрямовану на зниження бар'єрів для іноземного капіталу та підвищення конкурентоспроможності української економіки.

Важливим елементом запропонованої інвестиційної парадигми є модель «Локалізація + Інтеграція», яка передбачає поєднання залучення іноземного капіталу з інтеграцією українського малого та середнього бізнесу до глобальних виробничих ланцюгів. Реалізація цієї моделі забезпечить мультиплікативний ефект від ПІІ через розвиток внутрішнього підприємництва, збільшення частки продукції з високою доданою вартістю та активізацію технологічного трансферу.

Окремим напрямом є перехід від переважно географічного до секторально орієнтованого підходу до залучення ПІІ, що передбачає концентрацію інвестиційних ресурсів у стратегічних сферах економіки — енергетичній безпеці, продовольчому секторі, оборонних технологіях, цифровій економіці та високотехнологічному виробництві. Така модель відповідає сучасним тенденціям глобальної економіки, зокрема посиленню ролі стратегічних галузей та формуванню нових виробничих ланцюгів у контексті глобальної фрагментації ринків.

Висновки. Ефективне залучення прямих іноземних інвестицій є базовою детермінантою повоєнної макроекономічної рекуперації та довгострокового розвитку України. Проведене дослідження дозволило систематизувати ключові напрями модернізації інвестиційних механізмів, серед яких пріоритетними визначено: оптимізацію інституційного середовища, масштабування системи страхування воєнно-політичних ризиків, розширення інструментів державно-приватного партнерства, цифровізацію інвестиційних процедур та прискорення євроінтеграційних процесів.

У межах дослідження запропоновано авторську модифікацію моделі середньозваженої вартості капіталу (WACC) шляхом імплементації динамічного коефіцієнта воєнно-політичного ризику (R_{war}). На відміну від традиційних статичних підходів, розроблений інструментарій

враховує деескалацію безпекових загроз у часі під впливом міжнародного інституційного гарантування (зокрема через механізми MIGA та DFC). Це дозволило забезпечити високу точність прогнозування реальної привабливості українських проєктів та сформувавши обґрунтоване підґрунтя для сценарного моделювання інвестиційних потоків до 2030 року.

Практична реалізація запропонованого комплексу заходів та розроблених сценарних орієнтирів закладає основи для побудови якісно нової інвестиційної архітектури України. Ця модель передбачає перехід від традиційного пасивного реципієнтства зовнішнього капіталу до стратегічної секторальної спеціалізації, розвитку локалізованого виробництва та повноцінної інтеграції вітчизняного бізнесу у глобальні ланцюги створення вартості (GVCs).

У межах дослідження також теоретично обґрунтовано концепцію «інвестиційного імунітету» держави в умовах тривалої безпекової нестабільності. Отримані результати доводять, що за високого рівня системних загроз класичні фіскальні інструменти стимулювання (зокрема, податкові пільги) мають обмежену ефективність. Натомість вирішальну роль відіграє створення комплексної архітектури захисту капіталу через синергію міжнародних гарантійних інституцій, багатовекторного страхування ризиків та компенсаційних механізмів.

Отже, сформований стратегічний підхід забезпечує системне підвищення інвестиційної привабливості національної економіки, мінімізує бар'єри для іноземних інвесторів та виступає дієвим драйвером забезпечення стійкого і збалансованого економічного зростання держави.

Список використаних джерел

1. Бланк І. О., Інвестиційний менеджмент : підручник : у 3 ч. Ч. 2 / І. О. Бланк, Н. М. Гуляєва, І. М. Вавдійчик. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. 388 с. DOI: <https://doi.org/10.31617/p.knute.2023-245>.
2. Геєць В. М. Інститути у розширенні технологічної модернізації економіки України. *Журнал європейської економіки*. 2016. Т. 15, № 3. С. 255–265.
3. Кулявець В. Г., Блянюк М. Є. Проблеми та перспективи залучення іноземних інвестицій в економіку України. *Актуальні питання економічних наук*. 2026. № 21. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19328720>.
4. Рогач О. І. Методологічні аспекти аналізу багатонаціональних підприємств. *Міжнародна економічна політика*. 2019. № 2. С. 7–42.
5. Мошляк І. О. Прямі іноземні інвестиції як фактор економічного зростання держави. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. № 63. С. 44–50.
6. Прямі іноземні інвестиції в Україну / Мінфін : веб-сайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення: 17.04.2026).
7. OECD. Investment Policy Reviews: Israel 2002. Paris : OECD Publishing, 2002. DOI: <https://doi.org/10.1787/9789264176089-en>.
8. Multilateral Investment Guarantee Agency. Investment Guarantee Trust Fund for Bosnia and Herzegovina: Cooperation between the European Union and MIGA : official website. URL: <https://www.miga.org/press-release/investment-guarantee-trust-fund-bosnia-and-herzegovina-cooperation-between-european> (дата звернення: 16.04.2026).
9. Multilateral Investment Guarantee Agency. Generating a Peace Dividend in Conflict-Affected Countries : official website. URL: <https://www.miga.org/story/generating-peace-dividend-conflict-affected-countries> (дата звернення: 17.03.2026).
10. World Bank Group. Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA) Annual Report : official website. URL: <https://www.worldbank.org/en/about/annual-report/miga> (дата звернення: 17.03.2026).
11. MIGA – Support for Ukraine’s Reconstruction and Economy Trust Fund (SURE TF) : official website. URL: <https://www.miga.org/support-ukraines-reconstruction-and-economy-trust-fund-sure-tf> (дата звернення: 17.04.2026).
12. UkraineInvest – War Risk Insurance System : official website. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/en/news/ukraine-has-created-a-multi-level-system-of-investment-insurance-against-war-risks/> (дата звернення: 17.03.2026).
13. European Commission – Ukraine Investment Framework : official website. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/countries/ukraine/ukraine-investment-framework_en (дата звернення: 19.03.2026).

14. Strategy for the Development of Industrial Parks until 2030 / International Energy Agency : official website. URL: <https://www.iea.org/policies/25827-strategy-for-the-development-of-industrial-parks-until-2030> (дата звернення: 19.03.2026).

15. Національна стратегія збільшення прямих іноземних інвестицій в Україну / UkraineInvest : веб-сайт. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/fdi-strategy/> (дата звернення: 20.03.2026).

References

1. Blank, I. O., Huliaieva, N. M., & Vavdiichyk, I. M. (2023). *Investment management: Textbook: In 3 parts. Part 2*. State University of Trade and Economics. <https://doi.org/10.31617/p.knute.2023-245> [in Ukrainian]
2. Heiets, V. M. (2016). Institutes in the expansion of technological modernization of Ukraine's economy. *Journal of European Economy*, 15(3), 255–265. [in Ukrainian]
3. Kuliavets, V. H., & Bleianiuk, M. Ye. (2026). Problems and prospects of attracting foreign investment into the economy of Ukraine. *Current Issues of Economic Sciences*, (21). <https://doi.org/10.5281/zenodo.19328720> [in Ukrainian]
4. Rohach, O. I. (2019). Methodological aspects of the analysis of multinational enterprises. *Journal of International Economic Policy*, (2), 7–42. [in Ukrainian]
5. Moshliak, I. O. (2021). Direct foreign investments as a factor of economic growth of the state. *Scientific Notes of "KROK" University*, (63), 44–50. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-63-44-50> [in Ukrainian]
6. Minfin. (2026). *Direct foreign investments in Ukraine*. <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> [in Ukrainian]
7. OECD. (2002). *Investment Policy Reviews: Israel 2002*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264176089-en>
8. Multilateral Investment Guarantee Agency. (2026). *Investment Guarantee Trust Fund for Bosnia and Herzegovina: Cooperation between the European Union and MIGA*. <https://www.miga.org/press-release/investment-guarantee-trust-fund-bosnia-and-herzegovina-cooperation-between-european>
9. Multilateral Investment Guarantee Agency. (2026). *Generating a Peace Dividend in Conflict-Affected Countries*. <https://www.miga.org/story/generating-peace-dividend-conflict-affected-countries>
10. World Bank Group. (2026). *Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA) Annual Report*. <https://www.worldbank.org/en/about/annual-report/miga>
11. Multilateral Investment Guarantee Agency. (2026). *MIGA – Support for Ukraine's Reconstruction and Economy Trust Fund (SURE TF)*. <https://www.miga.org/support-ukraines-reconstruction-and-economy-trust-fund-sure-tf>
12. UkraineInvest. (2026). *UkraineInvest – War Risk Insurance System*. <https://ukraineinvest.gov.ua/en/news/ukraine-has-created-a-multi-level-system-of-investment-insurance-against-war-risks/>
13. European Commission. (2026). *European Commission – Ukraine Investment Framework*. https://enlargement.ec.europa.eu/countries/ukraine/ukraine-investment-framework_en
14. International Energy Agency. (2026). *Strategy for the Development of Industrial Parks until 2030*. <https://www.iea.org/policies/25827-strategy-for-the-development-of-industrial-parks-until-2030>
15. UkraineInvest. (2026). *National strategy for increasing foreign direct investment in Ukraine*. <https://ukraineinvest.gov.ua/fdi-strategy/> [in Ukrainian]

OPALKO Viktoriia

PhD in Economics, Associate Professor,

Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Cherkasy, Ukraine

ROMANCHUK Serhiy

postgraduate Student,

Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Cherkasy, Ukraine

STRATEGIC DIRECTIONS FOR ENHANCING FOREIGN DIRECT INVESTMENT ATTRACTION MECHANISMS IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S ECONOMIC RECOVERY

Introduction. *In the context of ongoing wartime challenges and large-scale economic destruction, attracting foreign direct investment (FDI) has become a critical prerequisite for financing Ukraine's post-war reconstruction and ensuring long-term economic modernization. Despite the country's considerable investment potential, foreign capital inflows remain significantly constrained by elevated military and political risks, institutional weaknesses, insufficient investor protection mechanisms, and limited availability of comprehensive*

war-risk insurance instruments. These challenges necessitate the development of innovative and resilient approaches to establishing an effective FDI attraction framework capable of supporting economic recovery under conditions of uncertainty.

Purpose. The purpose of the article is to examine the current state and structural characteristics of foreign direct investment inflows into Ukraine and to substantiate strategic directions for improving FDI attraction mechanisms during the period of post-war economic recovery. The study considers international best practices, contemporary global investment trends, and the specific characteristics of Ukraine's wartime economic environment.

Methods. The methodological framework of the research is based on a combination of general scientific and specialized methods, including analysis and synthesis, comparative analysis, statistical assessment, systems analysis, economic and mathematical modeling, forecasting, and scenario analysis. The empirical and informational foundation of the study includes scientific publications by Ukrainian and international scholars, as well as analytical reports and official data from the World Bank, the Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA), the Ministry of Finance of Ukraine.

Results. The study examines the dynamics, sectoral characteristics, and structural transformations of foreign direct investment in Ukraine under conditions of geopolitical instability and economic shocks. A comprehensive framework of strategic priorities for enhancing FDI attraction mechanisms is proposed, including institutional modernization, strengthening investment protection guarantees, expanding war-risk insurance instruments, and improving cooperation between public authorities and international financial institutions.

Particular attention is devoted to the adaptation of international experience through the development of Military-Tech clusters as drivers of technological modernization, the introduction of special economic regimes, the expansion of public-private partnership mechanisms, acceleration of European integration processes, and implementation of the "Paperless Investment" digital model. Furthermore, the article proposes a conceptual framework for leveraging international investment guarantee mechanisms to stimulate private foreign capital inflows and reduce investment barriers.

Originality. The scientific novelty of the research lies in the development of an economic forecasting model for assessing potential FDI inflows into Ukraine until 2030. Unlike existing methodological approaches, the proposed model is based on an adapted Weighted Average Cost of Capital (WACC) framework, supplemented by a dynamic war and political risk coefficient ($\$R_{\text{war}}\$$), which reflects the gradual reduction of uncertainty under the influence of international institutional guarantees and security mechanisms.

The study further develops the conceptual foundations of state FDI policy by integrating the principles of "Build Back Better", targeted risk-mitigation instruments, and digital transformation approaches. In addition, the multiplier ("crowding-in") effect of international donor support as a catalyst for attracting private foreign capital is theoretically and mathematically substantiated.

Conclusion. The study demonstrates that effective attraction of foreign direct investment is a primary determinant of Ukraine's successful economic recovery and long-term resilience. Implementing the proposed strategic framework will contribute to enhancing the country's investment attractiveness, reducing systemic risks, and fostering a new model of high-tech economic growth. The practical significance of the findings lies in their applicability to the development of state investment policy and national recovery programs, enabling Ukraine to transform from a recipient of reconstruction aid into a regional hub of advanced production and international investment cooperation.

Keywords: foreign direct investment (FDI), investment attractiveness, economic recovery, Build Back Better, Military-Tech, recovery forecasting model.

Одержано редакцією: 20.03.2026
Прийнято до публікації: 08.04.2026